

**Pogorârea Sfântului Duh
(Cincizecimea sau Rusaliile)
31 mai 2026**

„În ziua cea din urmă – ziua cea mare a sărbătorii –, Iisus a stat între ei și a strigat, zicând: Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura, **râuri de apă vie vor curge din lăuntrul său. Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească cei ce au crezut în El.** Căci încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit. Deci, mulți din popor, auzind cuvintele acestea, ziceau: Cu adevărat, Acesta este Prorocul. Iar alții ziceau: Acesta este Hristos. Iar alții ziceau: Nu cumva din Galileea va să vină Hristos? N-a zis oare Scriptura că Hristos va să vină din seminția lui David și din cetatea Betleem, de unde era David? Și s-a făcut dezbinare în mulțime pentru El. Și unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâinile pe El. Deci slugile au venit la arhierei și la farisei, iar aceia le-au zis: De ce nu L-ați adus? Slugile au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Acest Om. Deci le-au răspuns fariseii: Nu cumva ați fost și voi amăgiți? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei? Dar mulțimea aceasta, care nu cunoaște Legea, este blestemată! A zis către ei Nicodim, cel ce venise mai înainte la El noaptea, fiind unul dintre ei: Nu cumva Legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întâi și nu știe ce a făcut? Ei au răspuns și i-au zis: Nu cumva și tu ești din Galileea? Cercetează și vezi că din Galileea nu s-a ridicat proroc. Și s-a dus fiecare la casa lui. Deci, iarăși a vorbit Iisus, zicând: **Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții**” (Ev. Ioan 7, 37-53; 8, 12).

1. Pogorârea Sfântului Duh și întemeierea Bisericii

După Înălțarea Mântuitorului la cer exista la Ierusalim un grup de 120 de frați care stăteau alături de cei doisprezece Apostoli (Matia a completat numărul lor - Fapte 1, 15-26), așteptând împlinirea făgăduinței lui Hristos de a le trimite un alt Mângâietor (Fapte 1, 4-5). Apostolii erau adunați în casa lui Ioan Marcu, după cum știm din Tradiție, iar pe la ceasul al treilea din zi un vuiet puternic a umplut casa. Pe fiecare s-au arătat limbi ca de foc și toți s-au umplut de Duhul Sfânt, începând să vorbească în limbi (Fapte 2, 1-4). Petru a ținut o cuvântare de pe esplanada Templului, în care a arătat că profețiile Vechiului Testament s-au împlinit în Hristos, care a înviat din morți. Sfântul Luca istorisește că auzind cuvântul lui Petru, aceștia „au fost pătrunși la inimă” și au întrebat ce să facă. Petru le-a răspuns: „Pocăiți-vă și să se boteze fiecare dintre voi în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre și veți primi darul Duhului Sfânt” (Fapte 2, 37-38). În urma acestei cuvântări s-au botezat „ca la trei mii de suflete”, care împreună cu Sfinții Apostoli au format prima comunitate sau prima parohie creștină din lume în Ierusalim.

Această umplere a oamenilor de Duhul Sfânt este evenimentul fundamental al nașterii Bisericii, iar de atunci până astăzi devenim membrii ai Trupului lui Hristos prin Sfânta Taină a Botezului și cea a Mirungerii, când primim „Pecetea Darului Sfântului Duh”. Prima comunitate creștină s-a născut așadar prin pogorârea Sfântului Duh în ziua Cincizecimii, trăind apoi în umbra Duhului. Sfântul Luca relatează că „Biserica, în toată Iudeea și Galileea și Samaria, avea pace, zidindu-se și umblând în frica de Domnul, și sporea prin mângâierea Duhului Sfânt” (Fapte 9, 31). Această „mângâiere” a Duhului trebuie înțeleasă ca simțirea sau experiența unei prezențe deosebite a lui Dumnezeu în viața primilor creștini, ajutându-i să biruiască și să depășească multele obstacole care le-au stat în față. Această prezență a Sfântului Duh face ca Biserica să difere de orice asociație sau adunare umană, deoarece își trage viața din iubirea nemărginită a Sfintei

Treimi, transmisă de Duhul Sfânt întregului trup al lui Hristos. Faptele Apostolilor (2, 42) ne relatează că primii creștini stăruiau „în învățătura apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni“. Acestea sunt de atunci până astăzi elementele fundamentale ale vieții creștine. Creștinismul primelor veacuri nu s-a afirmat în istorie prin învățături teoretice, ci s-a manifestat ca „o măreție a iubirii“, ucenicii având bunurile împreună și dând mărturie cu prețul vieții lor despre viața în Hristos.

Biserica s-a întemeiat așadar pe credința în învierea lui Iisus Hristos, pe care Domnul Însuși a mijlocit-o ucenicilor Săi prin repetate arătări, care au culminat cu șederea la masă împreună cu ei, înainte de Înălțarea la ceruri. Apostolii șovăitori au fost întăriți în credință de Mântuitorul Hristos, iar mai apoi de Duhul Sfânt pogorât asupra lor, devenind martorii Învierii Domnului. Privilegiul lor a constat în faptul că credința lor în Înviere s-a născut din evidență, din manifestarea directă a lui Hristos în fața lor. Aceștia au propovăduit apoi ceea ce au văzut cu ochii lor și au pipăit cu mâinile lor despre Cuvântul vieții (cf. I Ioan 1, 1). De atunci încolo, ceilalți creștini cred în Înviere datorită mărturiei lor, care l-au văzut pe Domnul Înviat!

2. Sfântul Duh - vânt, foc, apă și porumbel

Pogorârea Sfântului Duh este prezentată în Apostolul de la Cincizecime (Fapte 2, 1-11). Biserica a rânduit să se citească la Sfânta Liturghie pericopa din Evanghelia după Ioan, care este Evanghelia perioadei Cincizecimii, în care Mântuitorul vorbește despre pogorârea Sfântului Duh. Sfântul Ioan arată că Duhul urma să se pogoare după „preaslăvirea” lui Hristos, care cuprinde în sine atât Crucea, cât și Învierea și Înălțarea la ceruri. Imaginea folosită în cuvântarea ținută în templul din Ierusalim la Sărbătoarea Corturilor este aceea a „apei vii”, care descrie lucrarea Sfântului Duh în toți cei care vor crede în Hristos: „Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura, râuri de apă vie vor curge din lăuntrul său. Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească cei ce au crezut în El. Căci încă nu era dat Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit”. Sfântul Duh este cea mai tainică Persoană a Preasfintei Treimi, fiind cel mai puțin descoperit în Sfintele Scripturi. Dacă Evanghelia de astăzi Îl prezintă sub simbolul apei vii, Faptele Apostolilor arată că s-a pogorât sub forma „limbilor de foc”, dar și ca vânt sau suflare. În scena Botezului apare sub forma porumbelului care îl arată pe Hristos. Toate aceste simboluri – **vânt, foc, apă sau porumbel – conțin dimensiunea de mișcare, zbor, curgere și sugerează atât de divers dinamismul lucrării Sale.**

Sfântul Duh este **Duhul iubirii, căci este în același timp Duhul Tatălui și Duhul Fiului**, realizând legătura de iubire dintre persoanele Preasfintei Treimi. El este însă și Cel care comunică iubirea Preasfintei Treimi către lume, Cel care sfințește Biserica, lumea și tot ceea ce atinge. În timp ce Hristos vorbește prin învățăturile și parabolele biblice în mod special minții noastre, **Sfântul Duh atinge în mod tainic inima și varsă în ea harul iubirii dumnezeiești**, o umple de credință, îi hrănește nădejdea și o întraripează spre dragoste. El este, de asemenea, Duhul libertății, conducându-i spre libertate pe aceia, pe care îi atinge cu harul său, căci „unde este Duhul Domnului, acolo este libertate” (2 Cor 3,17).

Pământul „netocmit și gol” și apele primordiale dominate de întuneric și haos sunt transformate prin suflarea Duhului Sfânt în ordine, lumină și frumusețe (Fac 1,2). Tot la fel, Duhul reînnoiește viața umană, marcată de păcat, dezordine și suferință, transformând-o într-o nouă viață, plină de pace, de bucurie duhovnicească și de frumusețe spirituală. Mângâietorul restaurează în omul întunecat de păcat chipul divin, plin de iubire și compasiune pentru întreaga făptură, într-o mișcare fără sfârșit, iar **Cel care îl primește începe să urce spre Dumnezeu „din slavă în slavă” (2 Cor 3,18).**

3. Rugăciunea „Împărate ceresc”

Părinții Bisericii au ales un tropar din slujba Pogorării Sfântului Duh și l-au transformat alături de *Tatăl nostru*, *Preasfântă Treime* și *Sfinte Dumnezeule* într-o rugăciune care deschide *Rugăciunile începătoare*. Din secolul al XI-lea, când a fost introdusă mai întâi în rânduiala Ceasurilor în Mănăstirea Studion din Constantinopol, *Împărate ceresc* a devenit rugăciunea cu care încep toate rugăciunile private și publice ale Bisericii:

„Împărate ceresc, Mângâietorul, Duhul adevărului, Care pretutindeni ești și pe toate le plinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, **vinu și Te sălășluiește întru noi** și ne curățește de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre”.

„Împărate ceresc” cuprinde o descriere a mai multor atribute ale celui de-al treilea ipostas al Sfintei Treimi, urmată de invocarea Sfântului Duh în inimile celor care se roagă. Rugăciunea îl numește pe Sfântul Duh „Împărat ceresc”, o denumire folosită în tradiția ortodoxă și pentru Tatăl și pentru Fiul. Această adresare este urmată de o descriere a lucrării speciale a Sfântului Duh în creație, în care sunt subliniate în mod deosebit omniprezența și puterea sa dătătoare de viață, precum și cea de a curăți, a sfinți și a desăvârși. Descrierea Sfântului Duh ca „dătător de viață” este asemănătoare cu cea din Crezul Niceo-Constantinopolitan, unde este numit „făcător de viață”.

Un atribut central al Sfântului Duh este acela de „mângâietor”. În limba greacă se spune „paraclet”, un cuvânt format din verbul *kaleo* = *a chema* și *para* = *lângă*. Adică Sfântul Duh este chemat lângă noi, iar **prezența sa ne mângâie prin darurile sale, care sunt pacea, bucuria, dragostea, îndelungă-răbdarea** etc. În limba latină cuvântul „paraclet” se traduce prin „avocat” (*advocatus* = *chemat lângă*), ceea ce înseamnă că Sfântul Duh ne apără de puterile rele pornite împotriva noastră.

Un alt atribut al Sfântului Duh amintit în rugăciune este călăuzirea omului spre adevăr. El este „Duhul Adevărului, Care de la Tatăl purcede”, despre care Mântuitorul Hristos a spus: „Acela va mărturisi despre Mine” (Ioan 15,26). **Adevărul credinței creștine spre care ne conduce Sfântul Duh este mărturisirea lui Hristos ca fiu al lui Dumnezeu.**

După aceste multiple caracterizări ale Sfântului Duh, urmează epicleza sau invocarea acestuia, spre a se sălășlui în noi, prezență dumnezeiască ce conduce la purificarea și mântuirea sufletelor. Expresia „Te sălășluiește întru noi” poate fi tradusă și prin „fă-ți cort sau sălaș în noi”. Astfel, Sfântul Duh este rugat să locuiască și să fie prezent în inima celor care îl cheamă. Acest lucru dezvăluie un principiu liturgic important al Bisericii Ortodoxe, potrivit căruia „Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci **Însuși Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite** (Rom 8, 26)”. Pogorât la Cincizecime asupra Apostolilor, Sfântul Duh întărește rugăciunea noastră și atunci când este invocat să se așeze în sufletele noastre, transformă viața noastră în „viață duhovnicească”, dăruindu-ne pacea și bucuria sfântă, daruri neprețuite, care nu aparțin lumii acesteia.

De la Pogorârea Sfântului Duh la Cincizecime și întemeierea Bisericii, lucrarea Sa de sfințire și mântuire se desfășoară prin Sfintele Taine ale Bisericii, acestea prefăcând viața Bisericii într-o „Cincizecime continuă”, o împărtășire din darurile și harismele dăruite de Preasfântul Duh trupului Bisericii. Să ne ajute Bunul Dumnezeu, ca fiecare zi din viața noastră să o transformăm într-o „Cincizecime continuă”, deschizându-ne viața pentru a primi harul Preasfântului Duh!

Pr. Daniel Benga